

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה למשפטים

אלימות כנגד נשים במשפחה בראיה רב מימדית, תש"ע מועד ב'

ד"ר דניאלה שבאר שפירא

מועד ב'

1. משך הבחינה שלוש שעות.
2. יש לענות על השאלה בפרק א' (70 נקודות) ושאלה אחת מפרק ב' (30 נקודות).
3. מותר להיעזר בכל חומר עזר.
4. נא לכתוב רק בצד אחד של הדף.
5. נא לשים לב למשקלה היחסי של כל שאלה.
6. נא לשים לב להגבלת המקום.

פרק א' – ענו על השאלה הבאה (70%):

שאלה מס' 1

רוני וזיווה נשואים 10 שנים. לבני הזוג ארבעה ילדים (9, תאומים בני 7.5, 5). הם הכירו במסיבה באוניברסיטה, ומהר מאוד חשו כי מצאו את אהבת חייהם. עם זאת, למרות שרצו בכך, לא עברו להתגורר יחד כיוון שרוני הוא בן למשפחה דתית ולא רצה לצער את הוריו (למרות שבעצמו אינו שומר על אורת חיים דתית). לאחר פחות משנה נישאו, וכמובן מימשו את רצונם לחיות יחד. מיד לאחר הנישואים החלה זיווה להרגיש כי רוני אינו כשהיה. קירבתו למשפחתו התחזקה. הוא ציפה ממנה שיבלו שם שבתות, במקום לצאת, לבלות עם חברים או ללמוד. זיווה שעבדה למחייתה כברמנית, נרמזה על ידי רוני ומשפחתו כי אין זה יאה לאישה נשואה, ועזבה את עבודתה. היה חשוב לו לדעת היכן נמצאת ומה עושה בכל שעה.

כמה חודשים לאחר מכן נכנסה זיווה להריון ובגלל שמירת הריון בה היתה, נאלצה לשכב בבית חולים ולא הצליחה לסיים את מטלות הלימודים, ואת התואר. בתקופת ההריון המתח בין בני הזוג הלך והסתלים. רוני היה מלא כעס על מצבה ומאוכזב מחוסר יכולתה לבלות איתו ולחגוג את נישואיהם. פעמים רבות, בעת ביקורים, מצאה עצמה זיווה ננזפת ע"י רוני. הוא צעק עליה, כעס, העיר, ביקר אותה והדגיש כי היא במצב זה בגלל שבעצם לא רצתה את ההריון לא שלמה עם הנישואין. מצבה המדוכדך ממילא של זיווה התערער. חברות ומשפחה שבאו לבקר מצאו אותה חסרת מצב רוח, לא משתפת פעולה בשיחה והחלו להמעט מביקורים. יתרה מכך, פעמים בהם רוני נכח, הוא התבטא באופן ובטון לא נעים, שהרחיק את המבקרים עוד יותר. כאשר אימה של זיווה ניסתה לפתות את הנושא, נפגעה זיווה מאוד ואמרה לה שרוני עובר תקופה לא פשוטה בעצמו וכי המתח מסיבוכי ההריון הוא הסיבה למצב. היא ביקשה כי האם לא תתערב ולא תפגע במצב המעורער ממילא.

לאחר הלידה המצב הדרדר עוד יותר. התפרצויותיו של רוני נעשו קשות יותר. הוא העיר על כל דבר החל ממראה הבית, הטיפול בתינוקות ועד חוסר הטיפוח העצמי של זיווה. היא מבחינתה עשתה כל שביכולתה כי הבינה שהזנתה והדכאון בו היתה, בוודאי לא תורמים למשיכתו של רוני כלפיה. באם רוצה לשקם את הקשר, עליה לחזור להיות אותה אישה נמרצת ומלאת חן שהיתה כשהכירו. מפעם לפעם היה רוני מחזק את זיווה ומזכיר לה כמה אהבו זה את זה כאשר נישאו.

בשנים שלאחר מכן, הקדישה זיווה את עצמה להריונות ולגידול ילדים, אשר באו בזה אחר זה. היא לא עבדה, לא התפרנסה והיתה תלויה בהסכמתו של רוני לכל הוצאה כספית ולכל החלטה שתהיה. זיווה לא הורשתה להתחזק טלפון נייד ולכן כל שיחה או הודעה שקיבלה היו חשופים לרוני ולביקורתו. כל פעם שהיה רוני לא מרוצה היה מונע מזיווה שבוע את האפשרות לדבר בטלפון.

אחיותיה של זיווה אשר חיו חיים שונים ממנה, מצאו עצמן רחוקות, מנוכרות וללא נושא שיחה עם זיווה. היא מבחינתה העדיפה מצב זה, משום שהתעייפה מהצורך "לעשות הצגה", ולספר את האמת ממילא התביישה מדי.

1. האם ניתן להגדיר את הדינמיקה בין בני הזוג כאלימות? בתשובתכם התייחסו לסוגי הגדרות ולמאפיינים קיימים. (20 נקודות, עד שנים וחצי עמודים).
  2. כיצד ניתן להבין את התגובה של הסביבה לזיווה ואת מערכת היחסים בינה לבין הסובבים אותה? (10 נקודות, עד עמוד וחצי).
  3. לאחר ארוע קשה בו מנע רוני מזיווה להכנס הביתה משום שהתלבשה לא צנוע, החליטה זיווה לעשות מעשה. היא פנתה אליכם ליעוץ משפטי על מנת ללמוד על מצבה ועל האפשרויות העומדות בפניה. מה הייתם מציעים לה? ציינו את גדר הספקות של כל אחת מההצעות (25 נקודות, עד שלושה עמודים).
- ילדיהם של בני הזוג, אשר נחשפו למערכת היחסים בין הוריהם נחלקו בניהם. הבת הגדולה צידדה באב וטענה טענות שונות כלפי האם ("את מטומטמת ואין לך זכות להחליט בשבילי כלום.."), נמנעה לצאת איתה מהבית, ואף צעקה עליה. הצעירים היו קרובים יותר לאימם. הרבו לשהות במחיצתה, נמנעו מלהיפגש עם חברים או אפילו לראות טלוויזיה. במפגשים עם המשפחה הרבו לשבח בפני הוריה של זיווה כל דבר שעשתה.
4. מהי החוויה המרכזית של ילדים חשופים לאלימות, כפי שבאה לביטוי במקרה המתואר? כיצד ניתן להסביר את התנהגותם? בתשובתכם השתמשו במושגים שנלמדו וכן במושגים התיאורטיים מחומר הקריאה הרלוונטי (15 נק').

פרק ב' – ענו על אחת משתי השאלות הבאות (30%):

שאלה מס' 2

באחד ממפגשי הועדה למעמד האשה בכנסת שהתכנסה בעקבות רצח של מספר נשים על ידי בני זוגן טענה אחת הדוברות כדלקמן:

"אשה שלא מסוגלת להגיש תלונה ונמצאת בסיכון כזה, הינה חסרת ישע. השאלה היא האם אפשר לעגן בחקיקה שהעובד עצמו (הכוונה לעובד סוציאלי) יוכל להגיש תלונה במשטרה כשהוא נמצא בפני אישה חסרת ישע..."

1. הניחו כי לאונור ווקר (Walker), פלד (Peled, et al) ולמב (Lamb, S.) היו נוכחות בדיון. מה היתה עמדתה של כל אחת מהן באופן עקרוני ובאופן מעשי? (15 נקודות, עד עמוד וחצי)
2. חוו דעתכם על הצעה זו. התייחסו למצב המשפטי הקיים. בתשובתכם התייחסו לגורמים הבאים: עו"ד, עו"ס, רופא, שוטר, ואדם מן הישוב. (15 נקודות, עד עמוד וחצי).

שאלה מס' 3

סוגיית העדפת ענישה או טיפול עבור גברים אלימים שנויה במחלוקת.

1. דונו בהתלבטות זו תוך התבססות על תיאוריות המסבירות אלימות במשפחה. השתמשו בכל אחת מהתיאוריות לנימוקים בעד/נגד טיפול ולנימוקים בעד/נגד ענישה (15 נק', עד שני עמודים).